

349. Odenslunda, Frösunda sn.

Litteratur: B 50, L 509. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, F 1 5:1 n:r 44, Monumenta 3, bl. 101, Vita Theoderici (1699), s. 493; O. Celsius, SR 1, s. 180; P. Dijkman, Historiske Anmärkningar (1723), s. 92 f., 121; N. R. Brocman, Sagan om Ingvar Widtfarne (1762), s. 164 f.; G. Stephens, ONRM 2, s. 812; E. Brate och S. Bugge, Runverser (ATS 10:1), s. 116 f.; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 20.

Avbildning: Peringskiöld, teckning (i F 1 5:1), träsnitt (i Monumenta 3, Vita Theoderici och B 50).

I *Ransakningarna* uppgives, att »I Odenslunda hoos Matz Bertilsson ligger ehn Runasteen på gården medh Runaskrift på rijtadhe». Enligt Peringskiöld fanns runstenen »På Osslunda gård i Frösunda Sochen» (F 1 5:1), »På Odenslunda, eller som det nu uthtalas Onsslunda eller Oslunda gård i Frösunda Sochn» (*Monumenta*), »intra septa prædii Odinslunda, sive ut hodierno efferimus more Oslunda, in paroecia Frösunda» (*Vita Theoderici*). *Bautil*: »Öslunda»; L 509: »Öslunda gård». Stenen fanns kvar på samma plats ännu 1728 enligt en anteckning av O. Celsius: »i Odenslunda på gården. Dixit L. Sepe-lius junior d. 17 Aug. 1728» (Sepelius var kyrkoherde i Frösunda, död 1764). Den är senare helt försvunnen.

I närheten av runstenen fanns enligt Peringskiöld ett gravfält: »i backen strax hos detta monument äre många gamla på hedniskt sätt stenlagde grifter i Skepzliknelse uthmärkte».

Runstensens höjd ung. 1,25 m., bredd ung. 0,90 m.; ristningens bredd ung. 0,75 m. Stenens topp var avslagen, och ristningen därför defekt. Den var även, av Peringskiölds teckning att döma, på flera ställen vittrad eller nött.

Inskrift (enligt B 50):

uikitil × uk × usurr - . . . u × risa × stin × pina · iftir × ustin × fap . . . þan × on furs × uti × mip × ala × skibin ×

65 kup ialbi × at 70

Vikatill ok Ossurr . . . [let]u ræisa stæin þenna æftir Øystæin, fað[ur] . . . [go]ðan. Hann fors uti með alla skip[a]n. Guð hialpi and.

»Vikättel och Ossur . . . läto resa denna sten efter Östen, sin gode fader. Han förgicks utomlands med hela skeppsmanskapet. Gud hjälpe själen.»

Till läsningen: Intet sk vid inskriftens början och slut. Intet sk efter 13 r. Därefter finnes endast en hst, varefter toppen är avslagen. Där måste ha funnits plats för åtminstone ett namn till, framför predikatet *letu*. Runan 14 har därför sannolikt varit *u* i ett *uk* 'och'. 15 *u* är utan tvivel sista runan i ordet *letu*. Icke stungna äro 4, 17, 22, 28, 36, 54 *i*, 33 *u*. 24 *þ* är skadat; på träsnittet i B 50 ser det ut som ett *k*. Översta delen av 25—26 *in* är avslagen. Mellan 40 *þ* och 41 *þ* bör på det avslagna toppstycket ha funnits plats för runorna

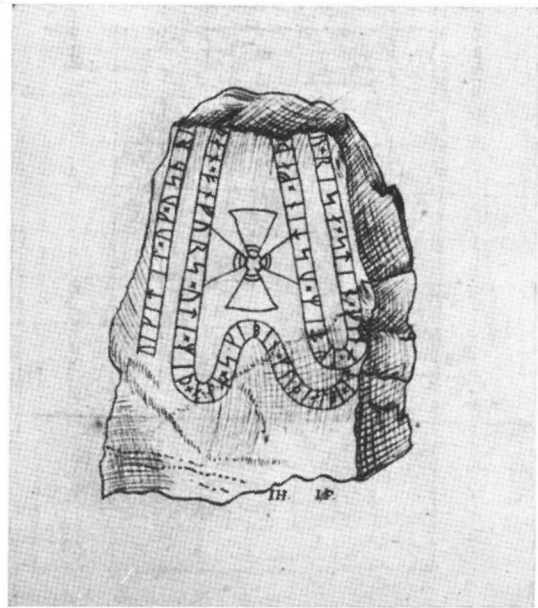

Fig. 58. U 349. Odenslunda, Frösunda sn.
Efter teckning av Peringskiöld.

ur×sin×ko, sålunda för 7 runor. 44 o har två bst på h. sidan av hst, riktade snett uppåt. Intet sk efter 45 n. 63 i är tydligt, saknar bst. Intet sk efter 67 þ. 73 a har möjligen en kort bst på v. sidan om hst.

Om namnet *Vikatill* se U 22, om *Assurr* (*Ossurr*) U 167. I lakunen efter 10—13 *usur* har säkerligen en tredje broder (eller en syster) varit nämnd.

44—64 on furs×uti×mip×ala×skibin översättes av Peringskiöld: »hvilken uthom lands omkom med alla Skepen». Likaså P. Dijkman och N. R. Brocman. Den senare tänker sig dock, ovisst på vilka grunder, den möjligheten, att de sista orden rättare skulle vara att läsa *ainu skibi* (på grund av tryckfel eller förbiseende står: *niauskibi*); »så blifwer Meningen, at Östen med et Fartyg allena förgåts, och det ute i främmande Farwatn, som våre Förfäder för ofwannämnda Orsaker besökt». Stephens framhåller, att *ala* icke kan vara ack. pl. neutr. och sålunda *skibin* icke betyda 'skeppen'. Det är i stället ett femininum, en motsvarighet till isl. *skipan*, f., som bl. a. betyder 'Besättning paa Fartoi, Mandskab'. *mip×ala×skibin* betyder alltså »med hela skeppsmanskapet (besättningen)». Innebörden är alltså densamma som i inskriften på en runsten från Nylarsker, Bornholm (DR 379): *truknapi han uti meþ ala skibara* »han drunknade utomlands med alla skeppsmännen». *ala* här och i U 349 är därför en form av adjektivet *allr*, icke gen. sg. av mansnamnet *Ali* (*Alli*). Bugge ansluter sig till denna tolkning, med tillägget, att *skibin* sannolikt är felläst för *skiban*.

Brate och Bugge förmoda, att senare delen av inskriften är avfattad i metrisk form:

hann fors uti með alla skipan.

350. Solsta, Frösunda sn.

Pl. 29.

Litteratur: E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 76, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildning: Brate foto 1904 (ATA).

Ristningen finnes på övre sidan av ett stort stenblock i östra kanten av en beteshage omedelbart S om gården Solsta, omkr. 170 m. SV om mangårdsbyggnaden, omkr. 150 m. S om U 351. Hagen är full av gravhögar och stensättningar.

Ristningen har blivit upptäckt först år 1899, enligt uppgift i samband med att man fällde ett träd, vars grenar hängde ned över stenblocket. Den undersöktes första gången av Brate år 1904.

Gråvit, finkornig granit. Den ristade ytan sluttar i ung. 45° vinkel. Den övre kanten ligger ung. 1,20 m., den nedre ung. 0,80 m. över marken. Ristningens längd 1,76 m., bredd 1,14 m. Ristningen är tämligen djupt huggen. Den är överallt tydlig och väl bevarad.

Inskrift:

+ biorn · uk · askeir · lata + reisa · stein · eftir · faþur · sin · uk · lok · aftir faþurs · faþur urikia
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

Biorn ok Asgæirr lata reisa stein æftir faður sinn ok lok æftir faðursfaður Orøkia.

»Björn och Åsger låta resa stenen efter sin fader och lok efter [sin] farfader Orökja.»

Till läsningen: Tydligt stungna äro 11, 19, 25, 28 e. Däremot äro icke stungna 10, 44 k, 62 i. Sk finnes efter 36 r och 54 s; däremot icke efter 48 r och 59 r. Inskriftens alla f-runor ha den för Visäte karakteristiska typen, där nedre bst ej är dragen upp till slinglinjen.